

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2014

Styrelsen för Albo Härad Hembygdsförening avger härmed verksamhetsberättelse för 2014, föreningens 81:a verksamhetsår.

Året har i mångt och mycket präglats av att det är 80 år sedan föreningen bildades och det jubileum som avhölls i augusti. Tillsammans med föreningens ringar och arbetsgrupper och byalagen i Agusa och S:t Olof har Albo Härad Hembygdsförening liksom tidigare haft en omfattande verksamhet. Alla engagerade personer arbetar helt ideellt och antalet redovisade timmar som utförts uppgår till 8 100. Det är en berömvärd insats, som utgör grunden för att hålla vårt kulturarv levande för framtiden.

Antalet betalande medlemmar var 910 st. Medlemsavgiften höjdes till 100 kr för 2014. Det är ändå en jämförelsevis mycket låg avgift och antalet medlemmar har inte påverkats. Styrelsen har under ett antal år diskuterat hur medlemmarna ska få nytta av föreningens verksamhet. Förutom det innehållsrika programutbudet utges också medlemsblad ett par gånger om året. Föreningens hemsida är ansiktet utåt och har följts av 40 000 besökare under året, vilket är en fantastiskt hög siffra. Under 2014 infördes åter medlemskort. Aktiviteterna har hittills varit avgiftsfria, men i framtiden kan det bli så att icke-medlemmar, som beivrar våra arrangemang måste betala.

Styrelsen har haft 7 sammanträden.

Årsmötet

Årsmötet avhölls den 10 april i Ravlunda och var som vanligt mycket välbesökt, 93 st medlemmar. Ordförande Kenneth Olsson hade aviserat sin avgång och summerade de fem år, som han lett föreningen. Som milstolpar under perioden nämnde han bl. a. köpet av Glimmebodagården och uppbyggnaden av den av snö delvis raserade längan på Bondrumsgården. Han tackade alla engagerade förtroendevalda och aktiva medlemmar för de insatser som utförs till föreningen. Till ny ordförande valdes Clas Johnsson. Albo Spelmanslag medverkade med musikunderhållning.

Jubileum

I samband med Albo Härads Dag och kyrksöndag i Andrarum firades 80-års-jubileum. 100 personer hade hörsammat inbjudan och efter högtiden i kyrkan fortsatte festligheterna i församlingshemmet med kaffe och smakrik kakbuffé. Albo Folkdanslag spelade och dansade. Clas Johnsson framförde en resumé över föreningens utveckling från bildandet och framåt. Högtidstal hölls av greve Carl Piper och ordf. i Skånes Hembygdsförbund Sven Jensén önskade föreningen lycka till i framtiden. Gratulationer och gåvor överräcktes av f. ordföranden Ingrid Liljedahl och Bo Herou från Tomelilla kommun.

Margareta Boström, dotter till en av föreningens initiativtagare och sedermera ordförande kyrkoherde Nils Boström, överlämnade en bronsplakett, som Boström förärats för sina insatser inom hembygdsrörelsen.

Skånes Hembygdsförbunds förtjänsttecken för värdefulla insatser i föreningen tilldelades Henny Johansson och Gunnar Persson.

ALBO HÄRADS HEMBYGDSFÖRENING 1934 - 2014

Det var 1934 som ett antal framsynta och entusiastiska personer bildade Albo Härads Hembygdsförening. Målsättningen då, liksom nu, är ”Vård av hembygdsminnen – vilja att värna dess framtid”. Bland initiativtagarna fanns Ola Kappelin, Gunnar Aspelin, Nils Boström, Johan Nihlén och Ola Carlberg m fl. I första styrelsen ingick dessutom Olga Bengtsson, Sture Persson, Johan Brandt och Sven Lövgren.

När man läser gamla protokoll ser man ofta hur fint skrivna och välformulerade de är. Det kan också ge ett intryck av att verksamheten var mycket större och livligare förr än i modernare tid, då protokollen är mer kortfattade.

Redan första året togs frågan upp om att skaffa en egen hembygdsgård. Blickarna riktades mot Bondrumsgården, som var en typisk kringbyggd gård i våra trakter. Två år senare skänktes gården till föreningen av greve Sparre på Kronovall. Styrelsen började genast se till att gårdens underhåll sköttes och dessutom gjordes en insamling av tidstrogna inventarier och föremål som placerades där.

De första åren anordnades också sommarmöten, hembygdsfester vid Kronovall med föredrag och nöjesattraktioner. Sedan flyttades festen till Kristi Himmelfärds afton och marknadsplatsen i Kivik med den gamla traditionen att elda bål, körsång och föredrag.

Föreningen började också inventera äldre byggnader och t ex brydestuan i Åkarp fångade intresset och föreningen bidrog till dess underhåll. Något år senare (1939) fick föreningen Ilstorps brydesuta i gåva av byalaget där.

Kriget gjorde sig påmint och avspeglade sig i protokollen. Formuleringarna blev fosterlandsvänliga och mötena avslutades med "Du gamla du fria" och ett leve för fäderneslandet. 1942 hölls årsmötet i Vitemölle badhotell vid Finlandsbarnhemmet.

Föreningen engagerade sig i samtidsdebatten. Framför allt gällde det skjutfältets utökning i Ravlunda. Under en dryg tioårsperiod kämpade föreningen för att Knäbäck och de andra byarna skulle få leva kvar. 1956 var emellertid deras saga all.

Under 1940-talet utökades föreningens byggnadsbestånd med inköp av Agusastugan och vindmöllorna i S. Mellby och S:t Olof. Kring 1950 skrevs avtal mellan föreningen och Chrisitnehof om att föreningen skulle förvalta och underhålla vattenmöllorna i Krubbemölla och Hallamölla.

Med allt flera byggnader att ta hand om ökade behovet av kunskap att sköta dessa. Kurser anordnades i byggnadsvård och föremålsvård. Under en period var det svårt att få tag i halm till taken och det var brist på kunniga takläggare. Några styrelsemedlemmar ville ersätta halmtaken med plåt och eternit. Många inventarier var i behov av sanering och konservering mot allehanda ohyra. En hel tid ägnades också åt fornminnesinventering och kontakter med folklivsarkivet i Lund. Intendent Gustaf Åberg, Österlens Museum, var under många år en värdefull resurs i föreningens arbete.

1970 överläts skvaltkvarnen i Sillaröd till föreningen av Hjalmar Gustafsson. Kvarnen är en av de allra sista i sitt slag som finns kvar och unik därför att den ligger på sin ursprungliga plats.

Under 1980-talet utvecklades föreningens sommarprogram och några tusental personer besökte årligen de olika arrangemangen. Återkommande inslag var folkdansuppvisning och folkmusikunderhållning. Medlemsantalet ökade stadigt.

1989 fick föreningen överta förvaltningen av Glimmebodagården och därmed blev byggnadsinnehavet komplett och 2013 blev föreningen efter enträgna förhandlingar ägare till gården.

En stor del av styrelsens arbete upptar frågor kring reparationer och underhåll av det omfattande byggnadsbeståndet. Genom införandet av treåriga åtgärdsplaner kan föreningen jobba systematiskt och långsiktigt med dessa ekonomiskt tunga åligganden. Härmed har också kontakterna med myndigheter och entreprenörer underlättats och föreningen åtnjuter ett mycket gott förtroende.

Föreningen har givit ut tre st. böcker: 1984, 2004 och 2009. Under senare år har föreningen utvecklat sin hemsida och den har blivit en av de mest besökta inom hembygdsrörelsen. Den rymmer mycket information och inslag från både äldre och modern tid. Samtidsdokumentation är en viktig del i föreningens verksamhet idag.

Vid ett sådant här tillfälle ska vi naturligtvis rikta tacksamhet till de män och kvinnor, som var med och startade vår hembygdsförening, och som därmed bidragit till att ge nya generationer en inblick i vår lokala historia. Men vi ska också visa uppskattning till alla dem som jobbar inom Albo Härads Hembygdsförening idag, alla i styrelsen, sockenombud och i alla ringar och grupper och kommittéer.

Albo härad ligger lite avsidet och tack vare det, tog det längre tid för nya moderna influenser att få genomslag här. Det innebar också att gamla traditioner, byggnadssätt och kulturliv, bevarades här i större utsträckning än på många andra håll i Skåne. En föredragshållare benämnde Albo härad som "Magerland – Fagerland" på 1940-talet. Och idag kan vi väl utan att skryta lägga till att Albo är ett rikt land tack vare hembygdsföreningens idoga arbete.

Programmet

Föreningens programutbud 2014 innehöll bl. a. visning av objekten, vandringar och gökotta, demonstrationer av osttillverkning och linberedning, slöjdträffar och textiltställning samt musikunderhållning och allsång. Sedvanligt firades också mölledagen vid våra möllor.

Att det var 100 år sen första världskriget utbröt, uppmärksammades med information om och visning av fortens längs kusten, Per Albin-linjen. Temat "Albo Härads historia" ägnades åt rättsväsendet och hur det var organiserat till häradet. En kväll i oktober lotsade Tore Jönsson åhörarna i gammal dialekt från nordvästra hörnet av Albo.

Programpunkterna besöktes av 3650 personer. Sammanlagt beräknas föreningens objekt ha haft 14 100 besökande.

Underhåll och reparationer

Ringar, grupper och berörda byalag har löpande tillsyn över hus och möllor. Tillsammans med byggnadskommittén bedöms underhållsbehovet, både akuta åtgärder och på sikt. De tre-åriga vårdplaner som utarbetas utgör en värdefull grund för de reparationer som behöver utföras. Under 2014 har följande arbeten genomförts och bidrag har erhållits från Länsstyrelsen med 90 % av kostnaden. Entreprenör har varit Knadriks Kulturbygg AB och Regionmuseet har svarat för antikvarisk kontroll.

	<u>Kronor</u>
Krubbemölla halmtaksrestaurering	99 875
Agusa ny halvport, väggreparation, mm	51 725
Glimmeboda halmtak, golvundersökning	98 050 + 19 375
Bondrum halmtak, brönnjong, väggreparation, mm	241 375
Kostnad för antikvarisk medverkan, totalt	68 389 (100 % bidrag)
Summa:	<u>578 789</u>

Länsstyrelsen har beslutat avslå föreningens ansökan om bidrag till renovering av taken på möllorna i S. Mellby och S:t Olof med hänvisning till att det saknas medel.

Länsstyrelsen besökte i juni Skvaltkvarnen i Sillaröd som en del i utredningen om byggnadsminnesförklaring av kvarnen.

Textilkommittén

Kommittén har i studiecirkelform fortsatt att dokumentera de textilier som föreningen förvaltar och förvarar i Ravlunda. Slöjdträffar har ägt rum under vår och höst med ca 20 deltagare per tillfälle och slöjddagar har arrangerats i Bondrum och Agusa. Föreningen har fått en donation med textilier från Oxie härad. Gåvan består av vävnader i bl.a. munkabälte och blådrätt, ett jynne i tvistsöm samt broderade dukar och är framställda av Karolina Jönsson kring sekelskiftet 18-1900. Vår förening saknar delvis motsvarande tekniker i samlingarna.

Sista helgen i april öppnades kistorna och vävnader, broderier och folkdräkter och andra textilier visades i en uppskattad utställning i Ravlunda skola.

Lotterikommittén

Lotterikommittén har sålt lotter vid årsmötet och Olofsdagen i S:t Olof. Tyvärr är det svårt att få intresserade ledamöter och därför har kommittén lagts på is. Tankar om att få igång en auktionsförsäljning av kvalitetsföremål av hembygdskaraktär utreds.

Samtidsdokumentation

Föreningens arbete med dokumentation av samtiden är mycket viktigt inför framtiden. I september samlades sockenombud och styrelse för en genomgång av de idéer, som framkom vid förra träffen. Förra caféägaren i S:t Olof, Greta Bengtsson, hade inbjudits och hon berättade medryckande om hur hon och hennes make hade utvecklat caféet till värdshus och vilka utmaningar som de stått inför. Inom Skånes Hembygdsförbund pågår ett gemensamt projekt ”Minnen, möten, mazariner” om hur cafékulturen förändrats under andra halvan av 1900-talet och fram till idag. I Albo härad har det funnits drygt ett tiotal caféer under senare delen av förra seklet. Projektet pågår under 2015 så det finns fortfarande möjlighet att samla och skriva ner sina minnen.

På hemsidan, under ”Samtidsdokumentation 1 och 2” har under året publicerats ett stort antal artiklar, som speglar händelser och personer från vårt område.

Arkivet

Till föreningens arkiv har under året mottagits en del gåvor:

Protokollsbok från Brandstodskommittén i Hvitaby socken, av Bo Stenfeldt

Anteckningar ur ett liv av Per Olsson, Sjöhuset, av Sven Persson

Kompendium med Astrid Krondahls dikter, renskrivet av Iris Rosenkvist

Dvd-filmer om Hans Krondahls textila verksamhet, av Hans Krondahl

Boketui tillskriften ”Utdrag på Hemmanstalen och Åboarnas namn uti Albo Härad 1844” skänkt av Tore Jönsson

Kurser och konferenser

Föreningen har varit representerad vid Skånes Hembygdsförbund årsmöte i Sjöbo och vid kretsmöten i Ramsåsa och Simrishamn. Bl. a. har det varit diskussion om förändring av sockennamnen i samband med Skatteverkets omläggning i folkbokföringen. Förslaget innebär att det ska bildas distrikt i stället för socken, men enligt den information som finns, ska våra sockennamn finnas kvar.

Skånes Hembygdsförbund erbjuder kurser och Albo Härads Hembygdsförening har deltagit i utbildning om digitalisering av kulturarvet med QR-koder och "Tidsmaskinen". Bondrumsgården har satt upp en QR-kod som berättar om byrningstekniken och en som länkar till föreningens hemsida. Vi har bevistat en "Redaktörsträff", där vi fick inblick i hur man planerar, läsekretsanpassar och marknadsför sina litterära alster. Vidare har vi deltagit i ett seminarium om "Upphovsrätt", vilka regler som gäller för hur man får använda texter, uppteckningar, mönster, bilder m.m. som framställts av andra personer.

Vi seminariet "Mind the Gap" på Österlens Museum, som behandlade modern teknik och museipedagogik, deltog vi och berättade och förevisade Vallabacken och dess QR-kod, som digitalt beskriver borgens historia.

Förtroendevalda

I styrelsen har ingått ordinarie ledamöter:

Clas Johnsson, ordförande och kassör

Kenneth Olsson, vice ordförande

Annchristin Hurtig

Åke Hansson, sekreterare

Tore Jönsson

Leif Gulldén

Hans Nilsson

Eva Gustavsson

Ingvar Petersén

Hans-Ingvar Hansson

Sven-Olle Svensson

Suppleanter:

Henny Johansson

Mats Persson

Anita Ring Nilsson

Sven Persson

Britt-Marie Persson

Tina Tånnander

Revisorer: Ingemar Arvidsson och Christer Ahlberg

Revisorssuppleanter: Sigvard Bengtsson och Siv Björk

Sockenombud:

Andrarum	Tina Tånnander och Maj-Lis Jönsson
Brösarp	Inga Lundqvist och Sven Plavén
Eljaröd	Nils Fredriksson och Alv Persson
Fågeltofta	Eva Gustavsson och Eva Nilsson
Ravlunda	Ingrid Gummesson och Kerstin Hansson
Rörum	Birger Johansson och Gerd Almedal
Sankt Olof	Vivi Olsson och Solveig Johansson
S:a Mellby	Stig Andersson och Inga Andersson
Vitaby	Bertil Larsson och Karin Johansson

Valberedning: Göran Nilsson (sammankallande), Gerd Almedal, Bengt Almedal, Ing-Britt Bengtsson och Henry Karlsson

Suppleanter: Eva Lindgren, Arne Andersson och Stig Andersson

Ekonomi

Föreningens omsättning var 747 957 kr och inkl. ringarna 918 006 kr.

Årets resultat efter bokslutsdispositioner (60 000 kr) uppgick till 9 848 kr och inkl. ringarna 129 485 kr.

Föreningens behållning var vid årets slut 1 029 055 kr och inkl. ringarna 1 670 870 kr.

Kompletterande redovisning finns i resultat- och balansräkningen.

Under året mottog föreningen tacksamt en donation á 100 000 kr från en givare, som önskar vara anonym.

Medlemmar har bidragit med 14 000 kr i gåvor.

Kulturbidrag har erhållits från Simrishamns kommun med 22 500 kr i verksamhetsbidrag och 10 000 kr lokalbidrag samt från Tomelilla kommun med 22 000 kr.

Studieförbundet Vuxenskolan har lämnat kulturbidrag med 6500 kr.

Sparbanken Syd har genom sponsring reducerat bankavgiften.

Albo / 2015.

Clas Johnsson, ordf. kassör Kenneth Olsson, v.ordf. Åke Hansson, sekr.

Leif Gulldén Eva Gustavsson Annchristin Hurtig

Hans-Ingvar Hansson Tore Jönsson Hans Nilsson

Ingvar Petersén Sven-Olle Svensson